

iki yıl aradan sonra özgür yaza 100 SAYFALIK dergiyle merhaba

Derginizi gazetenizin içinde bulacaksınız ama siz yine de kontrol edin!

Kitap
Okstijen
HAFTAYA
32 sayfalık
2022 YAZ KİTAPLARI
GAZETESİ

Oksijen

HAFTALIK

www.gazeteoksijen.com

Türkiye'nin Tek Hafta Sonu Gazetesi

SAYI 75 • 17-23 HAZİRAN 2022 • 15 TL

Yine petrol kazandı

Enerji kriziyle karşı karşıya kalınca, kanlı bıçaklı olduğu Venezuela ile dahi yakınlaşan ABD Başkanı Biden "Uluslararası parya haline getireceğim" dediği Suudi Arabistan'a da zeytin dalı uzattı

Biden için ciddi bir U dönüşü

Financial Times, Biden'ın Bin Selman'la yapacağı görüşmeyi ciddi bir U dönüşü olarak yorumladı. Suudiler insan hakları konusunda eleştirilerin hedefinde olmasına rağmen, Washington'ın Rusya'yı tecrit etmek uğruna ilkelerini bir kenara bıraktığına dikkat çekti.

Reform bekleyenler de var

FT'nin sert analizine karşın The New York Times'ın üç Pulitzer ödüllü yazarı Thomas L. Friedman'ın yazısı, ABD'nin Suudilerden umudu kesmediğini gösterdi. Bin Selman'a seslenen Friedman "Ülkene bakışı değiştirmek için hala bir şeyler yapabilirsin" dedi.

Analiz ve haberleri sayfa 14 ve 26'da

S. Arabistan
Veliat Prensi
Bin Selman

ABD Başkanı
Joe Biden

Enflasyondan daha büyük sorunumuz var: Kutuplaşma

Psikoloji profesörü Acar Baltas Türkiye'nin ruh halini değerlendirdi: "Bağışıklık sistemimizde gereğinden fazla kriz antikoru var. Ama o krizlere göğüs germemizi sağlayan ortak duygu artık yok. Bölündük, kutuplaştık ve bu ekonomik krizden daha tehlikeli."

MİNE ŞENOCAKLI 22-23'te

BTK internet kullanan herkesin verilerini topluyor

BTK'nın 4 yıldır kullanıcılara ait tüm kişisel verileri internet servis sağlayıcılarından topladığı ortaya çıktı. 313 firmadan sadece biri dava açtı ancak Danıştay yürütmeyi durdurma talebini reddetti. Yani bilgiler toplanmaya devam ediyor.

GÖKÇER TAHİNCIOĞLU 32'de

Servetleri insanlığa feda

Süper zenginler kendilerine anlamsız hedefler belirleyip "hangimiz daha büyük" sorusuna yanıt arayadursun, kansere çare bulma peşinde olan Uğur Şahin ve Özlem Türeci kazandıkları milyarları yine insanlık için harcıyor

Bir analize göre BioNTech "Covid için elindeki işleri kenara bırakmış bir kanser şirketi". Şahin ve Türeci'nin mRNA teknolojisi geliştirirken hedefleri de kanserdi. Covid aşılarıyla 19 milyar euro'luk bir servet yaptılar, şimdi bunu kansere karşı kullanıyorlar.

İlk sonuçlar umut verici. Kişive özel aşılardan biri pankreas, diğeri yumurtalık ve testis kanseri gibi dayanıklı tümörlere yönelik. Bu yıl Ar-Ge'ye 1.5 milyar euro ayıran Şahin "Geliştirdiğimiz platform birçok hastalığa çare sunacak" diyor. 13'te

Halkımız yanlış sever

Anadilini özensiz insanın düşünceleri de düzgün olmaz. Mesela 'lump' kelimesi Almancadır, 'paçavra' anlamına gelir. Doğrusu 'lumpen' değil, 'lumpen'dir. Nedense bizim halk yanlış çok sever.

ZÜLFÜ LİVANELİ 6'da

Bize yeni bir fikir lazım

Siyasetin de ekonominin de omurgası kırılmış durumda. Hepimizin ev ödevleri var. Mesele cumhurbaşkanı aday bulmak değil, yeni bir ütopya, fikir ve bunun siyasetini inşa etmeliyiz.

BEKİR AĞIRDİR 25'te

21. yüzyıla ideolojik bakış

21. yüzyılın düşünsel dünyası şimdiden filizleniyor. Tabii ki geleceği öngörmemiz imkansız ama geçmişe bakarak tespitler yapabiliriz. Başlıklarımız cumhuriyetçilik ve liberalizm...

ALİ YAVCIOĞLU 29'da

NİMET KIRIÇ 20-21'de

Atina sokaklarında 'Türkiye ile savaş çıkar mı' endişesi

Erdoğan'ın adaların silahlandırılması konusunda "Aklınızı başınıza alın" demesinin ardından Yunanistan, Türkiye'yle yaptır Türkiye'yle kalkıyor. Siyasetçiler daha rahat, savaş çıkacağı düşünmüyorlar ama sokaktaki insanlar tedirgin...

İktidar milletvekili Kairidis "Türkiye artık öngörülemez bir ülke" derken, eski dışişleri bakanı Katrougalos "Türkiye'de seçim yaklaşığı için tansiyon bu kadar yüksek" görüşünü savunuyor.

Tur rehberi Pavlos'a göre Yunanistan'ın 80 milyonluk Türkiye'den korkması normal. Fizyoterapist Eva ise "Avrupa'da savaş olmaz sanıyorduk ama oldu. Onun için endişeliyim" diyor.

32 milyar doları bulundu

Libya'nın eski lideri Kaddafi'nin yüz milyarlarca dolarlık gizli serveti iştah kabartıyor. Bugüne dek Avrupa'da 32 milyar dolarlık varlık tespit edildi. Başını eski askerlerin çektiği gruplar birçok ülkede servetin izini sürüyor. 34'te

Yarım neti bulan üniversiteli olabilir

YÖK'ün son düzenlemelerine göre üniversite sınavında elenmemek için 0.5 net yeterli. Yani tek bir soruyu doğru cevaplayıp yola devam edebilirsiniz. Hiçbir şey bilmiyorsanız, hepsini sallarsanız da yüzde 20 ihtimalle üniversiteli olabilirsiniz.

CEM SAY 24'te

Krikete 5.6 milyar \$

Spor yayınları dijital platformlara kayarken, ihaleler rekor kırmaya devam ediyor. Hindistan'da kriket maçları 5.6 milyar dolara satıldı, Apple ABD MLS liginin 10 yıllığına 2.5 milyar dolara aldı. Sayfa 37'de

9 772718 075113

İnternette 85 milyon kişiye takip

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun yaklaşık 4 yıldır kullanıcılara ait tüm kişisel verileri internet servis sağlayıcılarından topladığı ortaya çıktı. 313 firmadan sadece biri dava açtı ancak Danıştay yürütmeyi durdurma talebini reddetti. Yani bilgiler toplanmaya devam ediyor

Gökçer Tahincioğlu

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun (BTK), 2018'den bu yana, Türkiye genelindeki internet kullanıcılarının kimlik bilgileri ve internet kullanımını adım adım takip ettiği, bu bilgilerin tamamını depoladığı açığa çıktı. BTK bilgilerin güvencede olduğunu savunurken, Danıştay açılan davada yürütmenin durdurulması talebini reddetti. Bilgiler bir yandan depolanmaya devam ediyor ve bunların verilen garantilere rağmen farklı kurumlarla paylaşılıp paylaşılmadığı meçhul. Paylaşılması durumunda ise internet kullanıcılarının kişisel tercihleri, gittikleri yerler, seçimleri, özel hayatlarına dair tüm bilgilerin kampanyalardan reklamlara kadar uzanan geniş bir yelpazede kullanılması mümkün. Bunun bir adım ötesi ise internet kullanıcılarına doğrudan yönelebilecek tehditler.

CHP Bilgi ve İletişim Teknolojilerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Onursal Adıgüzel, geçtiğimiz günlerde sosyal medya hesabından çarpıcı iddialarda bulundu. Ardından iddialarını kaleme aldığı bir yazıyla sürdüren Adıgüzel şunları söyledi:

"Biz bu duyumu ilk aldığımızda konuyu verdiğimiz soru önergesi ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'na sormuş, Meclis gündemine taşımıştık. Eylül 2021'de verdiğimiz önergeye ancak aralıkta cevap geldi. Cevap da tahmin edeceğimiz üzere olayı geçiştirmeye yönelikti. Ancak martta BTK idari yargı sürecinde mahkemeye gönderdiği cevap dilekçesinde hakikati kendi ağzıyla ifşa etti. Bu da yetmedi geçtiğimiz hafta Dijital Mecralar Komisyonu'nda 'dezenformasyon' yasası

görüşmeleri sırasında konuyu BTK başkanı ve bakan yardımcısına sorduk. Bakan Yardımcısı da verdiği yanıtta 313 tane internet servis sağlayıcı firmadan bu bilgilerin istendiğini ve sadece bir firmanın ilgili işlemin iptaline yönelik dava açtığını doğruladı. Bunun üzerine bu hafta TBMM Genel Kurulu'nda konunun araştırılması için bir araştırma komisyonu kurulmasına yönelik önerge verdik. Ancak önergemiz reddedildi."

Log kayıtları ve abone deseni

Peki log kayıtları ve abone desenlerinin depolanması ne anlama geliyor? BTK ilk olarak 2018'de telekomünikasyon şirketlerine bir talimat yazısı göndererek çeşitli bilgiler talep etti. İstenen bilgiler, Nisan ve Mayıs 2019'da gönderilen üç talimat yazısıyla detaylandırıldı.

Aynı tarihte bir telekomünikasyon firması tarafından BTK kararının hukuka aykırı olduğuna yönelik dava açıldı. BTK bu davaya

BTK bu bilgilerle herhangi bir kişinin hangi saatte hangi siteye girdiğini, ne kadar vakit geçirdiğini, ne aldığına, neye tıkladığını öğrenebilirler

savunma gönderene kadar yapılan tüm işlemler gizli tutuldu.

2018 tarihli talimat, telekomünikasyon firmalarındaki bütün abone dosyalarının BTK'ya gönderilmesini içeriyordu. Bu abone bilgilerinin içerisinde T.C. kimlik numaralarından ikamet adreslerine, hatta kullanılan hizmet alınan VPN sağlayıcısının kim olduğuna kadar bütün kişisel bilgiler mevcut.

"Abone deseni" denilen bu bilgi demetinde bütün kimlik bilgilerinin yanı sıra telefon hatlarının son durumu, alındığı bayi, yurt dışına giriş-çıkış gibi güncel bilgiler de yer alıyordu.

BTK bu bilgilerle yetinmedi. 2019'da abonelerin log kayıtlarını da istedi. Log kayıtlarının gönderilmesi, internet kullananların ziyaret ettikleri adreslerin, yani tüm trafik bilgilerinin düzenli olarak BTK'ya gönderilmesi anlamına geliyordu.

Bu talimatlar uyarınca 2018'den bu yana cep telefonu kullanan herkesin kimlik bilgileri, internet kullanan herkesin trafik bilgileri BTK'ya gönderiliyor. 313 telekomünikasyon firmasının tamamı elindeki bilgileri BTK'ya iletmek zorunda.

BTK bu bilgilerle, herhangi bir kişinin hangi saatte hangi siteye girdiğini, ne kadar vakit geçirdiğini, ne aldığına, neye tıkladığını öğrenebilirler. Gelişen teknoloji, istenmesi halinde, bu kişinin internete nereden bağlandığını, nerede olduğunu, ne yaptığını öğrenme olanağı da sağlıyor.

BTK Danıştay'a gönderdiği savunmasında, ulusal güvenlik gerekçesiyle bu ve benzeri işlemler yapılabildiğini belirtti. Danıştay da talimatların yürüt-

mesinin durdurulması talebini reddetti. Bu durum bilgilerin halen depolanmaya devam ettiğini ortaya koyuyor.

AYM ve AİHM kararları aslında izin vermiyor

Oysa AİHM ve Anayasa Mahkemesi'nin kişisel verilerle ilgili bilgilerin bu şekilde depolanamayacağına dair içtihatları çok açık. Her iki mahkeme, kişilerin rızası olmadan haklarında bu tip bilgilerin toplanamayacağını ve depolanamayacağını karar altına almış durumda.

BTK yapılan işlemin yasal olduğunu, bilgi güvenliğinin tam olarak sağlandığını ve başka bir kuruma bilgilerin iletilmeyeceğini belirtiyor. Ancak yapılan bu işlemlerin neden gizli olduğu anlaşılabilir. BTK'nın kurumlara gönderdiği talimat yazılarının tamamı "gizli" ibareli.

Muhalefetin itirazlarına verilen yanıtlar da tatmin edici değil. Muhalefetten gelen itirazlara, istenildiğinde gelip inceleme yapılabileceği söyleniyor. Ancak

akıllarda 15 Temmuz darbe girişimi sonrası kapatılan, Türkiye'nin bütün iletişiminde takip edildiği Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı örneği var. Benzer şüpheler söz konusu olduğunda bu kurum için de aynı yorumlar yapıyordu. Fakat 15 Temmuz sonrası kuruma çekilen hatlarla, bütün bilgilerin farklı yerlerde depolandığı, kurum dışına çıkarıldığı anlaşıldı.

Adıgüzel, bu yeni sürecin büyük riskler barındırdığını söylüyor. Yazısında, bu bilgilerle yapılabilecekleri şöyle özetliyor:

"Yapılan kitlesel takip akıllara 'BTK kendi Cambridge Analytica'sını mı yaratmak istiyor?' sorusunu getiriyor. 2016'da Trump'ın başkanlık seçimini kazanmasında ve İngiltere'de gerçekleştirilen Brexit oylamasında Facebook kullanıcılarının kişisel verileri manipüle edilerek siyasi davranışlarına müdahale edilmişti. BTK'nın topladığı veriler sanal kullanıcıların T.C. kimlik, adres gibi gerçek bilgilerini de içerdiğinden skandal daha vahim bir boyut kazanıyor. Bu noktada bu tip kritik verilerin kötü niyetli kullanımının önüne geçmek için denetim büyük önem arz etmektedir. Ayrıca BTK ve ilgili bakanlığın kamuoyunda oluşan veri güvenliğine dair endişeleri giderecek açıklama ve önlemleri devreye sokması büyük önem taşıyor. Türkiye'deki mevcut durum bu endişeleri daha da artırmaktadır. Devlet kurumlarının saray uhdesine girdiği, iktidar partisi ile devlet bürokrasisi arasındaki çizginin muğlaklaştığı, seçim başarısı için bütün devlet imkanlarının seferber edildiği, yargının siyasallaştığı, muhaliflerin çeşitli baskı ve yıldırma mekanizmaları ile karşı karşıya bırakıldığı bir ortamdan söz ediyoruz. Gerek mahremiyet hakları gerek ifade özgürlüğünün önünde büyük bir engel teşkil eden bu uygulamanın sona ermesi gerekmektedir." •

Mandalina bahçeleri arasında bilim

Başta siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler üzerine akademik çalışmalar yapacak olan Bodrum+ Institute bu hafta açıldı. Enstitünün koordinatörü Prof. Dr. Haldun Yalçınkaya'ya projeye ilgili ayrıntıları sorduk

DEVİRİM DEVECİOĞLU
dsevimay@gmail.com

Neden Bodrum'da?

Birden fazla nedeni var. Bir kere Bodrum yüksek sezon olmadığı dönemlerde de (Temmuz, ağustos, eylülde etkinlik düzenlemeyecekler) konaklama ve ulaşım imkanı geniş olan bir yer. Önem sırasına göre söyleyeyim ama ikincisi Kuzey ve Orta Ege'de felsefe, edebiyat, tarih, matematik üzerine bu tip yaz okulları var; bizim enstitümüz de Bodrum'da olsun diye düşündük. Başka bir neden, yerel yönetim destek veriyor. (Bodrum Belediyesi, Bodrum Ticaret Odası ve Bodrum Tanıtma Vakfı) Yine önemli bir neden, Bodrum'da bulunan entelektüel kapasite. Özellikle bizim alanımızla ilgili.

Emekli büyükelçi cenneti...

Evet evet, kesinlikle. Gerçekten ömürleri boyunca entelektüel anlamda birikim yapmış çok değerli hocalar, büyükelçiler, emekli askerler, siyasetçiler, çeşitli düşün ve kültür sanat insanlarıyla

birlikte Bodrum'da çok ciddi bir insan kaynağı var. Bir de zaten dünyada da böyle bir model uygulanıyor. Bu tür akademik etkinlikleri insanlara cazip gelecek yerlerde yapmak, insanları bu tip yerlerde bir araya getirmek çok daha kolay oluyor. Biraz da abartarak söylemiş olacağım ama Ankara'ya bir çalışmaya çağırıldığınızda insanlar gelmeyi düşünürken Bodrum'a çağırıldığınızda cevap verme süreleri 10 saniye.

Bodrum'un Ege'de, sınırda olmasının bir etkisi var mı?

"Yunanistan'a yakın, Türkiye'nin sınırı, Doğu Akdeniz'in parçası..." Hayır böyle bir anlam yüklemiyoruz biz. Çünkü o çok dar bir bakış açısı olur bizim için. Biz bir düşünce kuruluşu değiliz. Bodrum Institute bir eğitim kuruluşu. Amacımız başta siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler alanında (Çevre, gıda güvenliği, deniz güvenliği, ekonomi-politika gibi alanlarda da olabilir) çalıştaylar yapmak, aylık paneller düzenlemek, yaz ve kış okulları açmak, akademisyenler için ortak çalışma alanları yaratmak.

BODRUM+ INSTITUTE

Logonuzdaki + işareti ne anlama geliyor?

O artı, alanımızla ilgili yerli yabancı çeşitli kuruluşlarla da çalışmaya açık olduğumuzun bir işareti. Mesela daha biz açılışımızı bile yapmadan Ukrayna'dan bizi buldular ve savaş nedeniyle yapılamayan bir yaz okulunun burada yapılmasını talep ettiler. Yine mesela bizim bu ilk yaz okulumuz AB'nin Jean Monnet programı altında bir yaz okulu. İstanbul'da düzenliyorduk, biz Bodrum'a transfer ettik. Ve öğrenciler Bologna sürecine uygun olarak bizim bu okulu transkriptlerine geçirebilecekler.

İşbirliğine açığız

Yani uluslararası akademi dünyasına açılırsınız?

Zaten bizim Bodrum Institute için bir hayalimiz de şu: Yabancı akademisyenlerin yedi yılda bir hak kazandıkları sabbatical'larını (ücretli araştırma izni) gelip burada gerçekleştirmeleri. Yani mesela

Harvard'dan bir hocanın Bodrum'daki mandalina bahçeleri arasında sabbatical iznini geçirip kitabını yazması...

Umarım o Harvard'lı Hoca gelene kadar Bodrum'da mandalina bahçesi kalır. Peki, ilk yaz okulunuz 15 Haziran'da başladı; katılma koşulu nedir, kaç öğrenci var, konu ne, program nasıl, ücretli mi...

Sondan başlayayım: Öğrenciler sadece konaklamayı karşıyorlar, okula bir ödeme yapılmıyor. Derslerimiz 10 gün boyunca 09.00-14.00 arasında sürüyor, sonrası serbest zaman. Bu ilk yaz okulunun konusu "AB ve Genişletilmiş Komşuluk Çerçevesinde Hibrit Tehditler." Ekimde güvenlik, kasımda silahsızlanmayla ilgili programlar yapacağız. Romanya, Almanya, Kanada'da, İzmir, İstanbul, Ankara ve daha birçok şehirden 32 öğrencimiz var şu anda. Lisans ve lisansüstü eğitimdeki öğrencilere açığız. İsteyenler www.bodruminstitute.com'dan bizi takip edebilirler.

Bodrum'da yaşayan eski akademisyen, siyasetçi, büyükelçi, asker kesiminden

sizinle çalışma isteği gelirse nasıl karşılırsınız?

Zaten pek çoğuyla aramızda böyle bir iletişim var. Katkı vermeye açık olduklarını söyleyerek bizi çok mutlu ettiler. Bizim ise bu noktada tek bir hassasiyetimiz var, o da işimizi kaliteli bir şekilde yapmak. Çünkü bu enstitüye katkı veren akademisyenler siyaset ve uluslararası ilişkiler alanında politize olmamış, ulusal ve uluslararası çapta nitelikli yayınlar, araştırmalar yapan insanlar. Bir anlamda herkes prestijini katıyor buraya. Dolayısıyla kimse o prestije halel getirecek herhangi bir niteliksiz işe girmek istemiyor. •

Harbiye kökenli Oxford eğitilmiş

Prof. Dr. Haldun Yalçınkaya Kuleli ve Harbiye'deki öğreniminin ardından İÜ Uluslararası İlişkiler'de lisansüstü eğitimini tamamladı. Oxford Üniversitesi, ABD Kara Harp Okulu (West Point) ve Florida Üniversitesi'nde akademik çalışmalarda bulundu. BM Radikalleşme Ağı, Terörler Mücadele Küresel Forumu, NATO Mükemmeliyet merkezlerinde çeşitli danışmanlıklar yaptı. Uluslararası güvenlik konularında akademik makale ve kitapları bulunan Yalçınkaya, halen TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapıyor.

